

Література

1. Про акціонерні товариства Закон України від 17.09.2008 року (Редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року (редакція від 19.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Єрмоєнко Г.І. Медіація як спосіб вирішення суперечок // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://innovations.com.ua>.
4. Директива 2008\52 ЄС «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах» від 05.05.2008 року // Official Journal of the European Union L 136/3.
5. Про медіацію : Проект Закону від 19.03.2015 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>.
6. Про медіацію : Проект Закону від 03.07.2013 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

УДК 347. 965

ЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНДАРТИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Жарчук В.А. - викладач

Вінницький коледж економіки та підприємництва ТНЕУ

У суспільстві, що ґрунтується на верховенстві права, адвокат виконує особливу роль. Обов'язки адвоката не обмежуються сумлінним виконанням того, що йому доручено виконувати в межах дозволених законом. Адвокат має слугувати інтересам правосуддя, а також тим, чий права і свободи йому довірили захищати.

Повага до професійної діяльності адвоката є суттєвою умовою для ствердження верховенства і демократії у суспільстві. Сьогодні в Україні створено правове підґрунтя для надання належної правової допомоги, основу нормативно-правових актів становлять Конституція України [1], Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (надалі - Закон) [2], Кримінальний процесуальний кодекс України [3], Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [4] та інші.

В Законі вдалося у значній мірі усунути ті прогалини, які мали місце у регулюванні адвокатської діяльності. Закон, визначаючи правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні більш повніше і ширше регламентує основні питання адвокатської діяльності.

На підставі аналізу положень чинного національного і європейського спеціального законодавства та фахової літератури з права,

етики та психології спробуємо дослідити певні етико-психологічні аспекти адвокатської діяльності.

За ст. 1 Закону адвокат - фізична особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту на підставах та в порядку, що передбачені Законом [2].

Особливості професійної діяльності адвоката полягають у виникненні в процесі її здійснення певних ситуацій, що обумовлені специфікою його соціально-психологічної ролі. Наприклад, відносини адвоката та особи, інтереси якої він представляє, досить часто породжують моральну колізію між суспільним обов'язком у звичайному розумінні та професійним обов'язком додержання адвокатської таємниці, інтересів довірителя тощо. Слід зазначити, що зазначені вище норми не є всезагальними моральними принципами у зв'язку з їхніми приватним характером і нетиповістю для суспільства загалом. Водночас вони не суперечать загальним принципам моралі, оскільки опосередковують об'єктивно необхідні відносини, що відповідають суспільному інтересу. Отже, вимоги адвокатської етики доповнюють і конкретизують вимоги загальносуспільної моралі в умовах здійснення адвокатської діяльності.

У зв'язку з цим, загалом логічно, що до адвоката як до особи, що виконує функції особливого характеру і користується високим ступенем довіри з боку суспільства, висувуються підвищені моральні вимоги.

З огляду на таку позицію цілком доцільним є дослідження статусу адвоката як з юридичної, так і етико-психологічної точки зору.

Так, представники психологічної науки при створенні юридичної професіонограми адвоката визначають наступні його найважливіші якості, вміння та здібності: вміння встановлювати психологічний контакт з людьми; організованість; вміння знаходити і використовувати серед великої кількості доказів такі, які б виправдовували його підзахисного або пом'якшували провину; самостійність, принциповість; вміння протистояти іншим учасникам процесу; наполегливість, рішучість. Захищаючи людей, адвокат шен мати на це моральне право [6, с. 209]

На думку видатного адвоката Д.П. Фіолевського, за своєю психологією, адвокат - це високоосвічений інтелектуал, активна і правозаступницька постать у сфері судочинства й інших державних конституціях, де відбуваються процеси захисту та відновлення конституційних прав фізичних та юридичних осіб. Психологія адвоката формується під впливом наступних основних факторів: відсутність владних повноважень; фінансова незалежність від держави; покладання лише на власні сили; односторонність позиції [7, с. 320-321].

Відповідно до ст. 21 Закону першим професійним обов'язком адвоката є дотримання Присяги адвоката України та Правил адвокатської етики [3; 6].

Подібні правила діють не лише в Україні, в європейській практиці також існують особливі вимоги до особи, яка займається наданням правової допомоги, зокрема: Загальний Кодекс для адвокатів країн Європейського співтовариства; Основні положення про роль адвокатів; Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів [7;8; 9]. Названі нормативно-правові акти органів ЄС спрямовані на належне здійснення правосуддя, доступ до правосуддя та право на справедливий судовий розгляд, що

вимагається Європейською конвенцією з прав людини.

В Правилах адвокатської етики (надалі - Правила), які діють в Україні відзначається, що надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки. Водночас специфіка, комплексний характер обов'язків, що лежать на адвокатурі, обумовлюють необхідність збалансування служіння адвоката інтересам окремого клієнта з інтересами суспільства загалом, дотриманням принципів законності і верховенства права. Адже адвокат при здійсненні своєї професійної діяльності виступає носієм обов'язків, іноді суперечливих, щодо клієнтів, судів та інших державних органів; адвокатури загалом та окремих адвокатів; суспільства загалом.

Дотримання Правил є одним з основних зобов'язань адвоката, які він бере на себе, складаючи Присягу адвоката України. Об'єктивними передумовами необхідності здійснення цього зобов'язання є:

- наявність своєрідних умов для реалізації моральних приписів;
- наявність особливих, властивих тільки професії адвоката ситуацій, що регулюються спеціальними нормами моралі;
- особливості змісту професійного обов'язку як етичної категорії та принципів, на яких ґрунтуватися його виконання.

У зазначених Правилах особливо наголошується на необхідності дотримання адвокатом принципів незалежності, законності, компетентності та добросовісності, конфіденційності, чесності та домінантності інтересів клієнта, обмеженого рекламування адвокатських послуг.

Отже, роль адвоката, незалежно від того, чи представляє він особу, підприємство або відіграє роль радника і представника клієнта, якому він довіряє, це роль професіонала, якого поважають сторони, це роль обов'язкового учасника для справедливого здійсненні правосуддя. Поєднуючи ці елементи, адвокат, який сумлінно слугує інтересам свого клієнта і захищає його, паралельно виконує функції адвоката у суспільстві, а ці функції полягають у тому, щоб попереджати та запобігати конфліктам, забезпечувати

врегулювання конфліктів у відповідності з загально визнаними правами.

З огляду на це, саме етико-психологічна атмосфера, яка складається між адвокатом та клієнтом, подальші відносини, результативність яких здебільшого залежить від довіри клієнта. Слід налаштуватися на спільну працю, аби

досягти позитивного результату. Потрібно переконати клієнта у цілковитій довірі адвокату, не побоюючись, що інформація, яка стала відома йому у зв'язку буде розголошена. На наш погляд, на питання доцільності існування адвокатської та професійної юридичної етики дала відповідь і теорія, і практика.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року (редакція від 02 березня 2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 року (редакція від 28.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 року (Редакція від 06.02.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 року (Редакція від 21.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Орбан-Лембрик Л.Е., Кошинець В.В Юридика психологія: навчальний посібник. - К.: Книги - XXI, 2007. - 448 с.
6. Правила адвокатської етики. Постанова Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури від 17.11.2012 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
7. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів (прийнято на пленарній сесії ССВЕ 24 листопада 2006 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>
8. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства: Міжнародний документ від 01.10.1988 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Основні положення про роль адвокатів : Міжнародний документ від 01.08.1990 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

УДК 342.7

ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Світлак В.І. – юрисконсульт
ТОВ «Агроінвестзерно»

Правозастосування є особливою формою реалізації права і має низку специфічних характеристик. Існуючі погляди на питання правозастосування потребують перегляду з врахуванням норм міжнародно-правових актів, практики Європейського Суду з прав людини, актів органів місцевого самоврядування, правових актів корпоративного права, норм звичаєвого права, принципів права тощо.

Досліджуючи проблеми правозастосування європейських стандартів в сучасній Україні, Ю. Білас визначає наступні характеристики правозастосування:

а) воно є специфічною діяльністю уповноважених органів та посадових осіб громадянського суспільства та держави;

б) ця діяльність спрямована на сприяння реалізації ідеї права як принципу правової рівності в різних формах суб'єктами права;

в) вона здійснюється відповідно до правових, тобто таких, що відповідають принципу правової рівності, процедурних форм;

г) правозастосування здійснюється шляхом створення індивідуально-конкретних рішень, що відповідають ідеї права, є правовими за змістом [1, с. 9].

В процесі правозастосовчої діяльності науковці виділяють декілька стадій. Єдиного погляду на стадіальність правозастосування в науковій літературі немає, оскільки окремі стадії можуть взаємопереплітатися, не завжди чітко відмежовуватися, взаємно обумовлювати одна іншу. Будучи творчою, напруженою, інтелектуально-духовною діяльністю, операції правозастосування здійснюються у мисленні особи, що застосовує принцип правової рівності, і ззовні можуть не мати прояву. Але вони